

Sisäministeriö
Pelastusosasto
kirjaamo@intermin.fi
veli-pekka.hautamaki@intermin.fi

Viite: SMDno-2014-1048

SELVITYS HALLINTOLAIN MUUTTAMISEEN LIITTYVISTÄ PELASTUSVIRANOMAISEN ASIOISTA JA NIIDEN KÄSITTELYAJOISTA

Sisäministeriö on pyytänyt pelastuslaitoksilta selvitystä hallintolain uuden 23 a §:n johdosta. Selvitystä on pyydetty

1. niistä toimialan keskeisistä asiaryhmistä, joissa tehdään sellaisia hallintopäätöksiä jotka voivat tulla vireille ainoastaan asianosaisen aloitteesta.
2. ilmoittamaan miten pitkäksi kussakin asiaryhmässä odotettavissa oleva käsittelyaika tulisi määritellä, jos sitä ei ole jo ennestään säädetty.

Hallintolain muuttamista koskevan hallituksen esityksen mukaan käsittelyaikojen määrittelyvelvoitteella pyritään edistämään sellaista hallintokulttuuria, jossa käsittelyn joutuisuus mielletään hyvän hallinnon vaatimaksi laatu- ja oikeusturvatekijäksi. Asian joutuisa käsittely on osa hyvää hallintoa, mutta tässä yhteydessä todetaan kuitenkin, että kohtuullinen käsittelyaika voi vaihdella tapauskohtaisesti ja käsittelyaikaan vaikuttaa myös asian erityislaatu, kuten asian vaikeus ja sen käsittelyyn liittyvät erityiset selvitystarpeet.

Usein asian käsittelyssä voi olla asianosaisesta johtuvia viivästyksiä, kuten puutteellisia asiakirjoja, jotka vaikuttavat asian kokonaiskäsittelyaikaan. Pelastustoimen asioissa asian riittävä selvittäminen kokonaiskäsittelyajan mahdollisesti kärsiessä on asetettu etusijalle siihen nähden, että asia ratkaistaisiin joutuisasti mutta puutteellisin tiedoin. **Tässä selvityksessä on oletettu, että käsittelyaika alkaa siitä, kun asian ratkaisemisen kannalta oleelliset asiakirjat ja tarvittavat tiedot ovat pelastusviranomaisen saatavilla.**

Mikäli käsittelyajan lasketaan alkavan siitä, kun asia tulee pelastusviranomaisen tietoon esim. puutteellisilla asiakirjoilla, tulee tässä selvityksessä esitetyt käsittelyajat määritellä huomattavasti pidemmiksi.

Ottaen huomioon, että selvitystä on pyydetty nimenomaan **keskeisistä asiaryhmistä, joista tehdään hallintopäätös**, tässä selvityksessä ei huomioida esimerkiksi viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisia asiakirjapyyntöjä, henkilötietolain mukaisia rekistereihin kohdistuvia pyyntöjä, yksityistä päivähoitoa koskevan asetuksen (1050/2012) 1 §:n mukaisia lausuntoja, pelastuslain 50 §:n, 85 §:n 1, 87 §:n 1 momentin, 91 §:n 5 momentin, 92 §:n 4 momentin 102 §:n mukaisia pyyntöjä eikä kemikaaliturvallisuuslain 98 §:n 2

momentin, 120 §:n 2 momentin tai 133 §:n 2 momentin mukaisia ilmoituksia tai tietopyyntöjä eikä kemikaaliasetuksen (855/2012) 9 §:n mukaisia lausuntoja. Lisäksi pelastuslain 42 §:n ja 61 §:n mukaiset ilmoitukset turvallisuuspuutteista tulevat tyypillisesti vireille kolmannen osapuolen aloitteesta, joten niiden käsittelyaika ei näin ollen määritellä tässä selvityksessä.

Myös esimerkiksi palvelussuhdeasiat on rajattu tämän selvityksen ulkopuolelle, sillä niitä ei pidetä keskeisinä. Samoin tosiasiallinen hallintotoiminta kuten pelastustoiminta ja öljyvahinkojen torjuntalain mukaiset toimenpiteet on rajattu käsittelyn ulkopuolelle. Palotarkastusta edellyttävä valvonta-asia sen sijaan tulee tyypillisesti vireille viranomaisen aloitteesta, vaikka ajoittain palotarkastusta edellyttävä valvonta-asia tulee vireille asianosaisen tai sivullisen aloitteesta. Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia viranomaista tietyn tyyppiseen toimenpiteeseen kuten palotarkastuksen toimittamiseen asian johdosta, vaan tarkoituksenmukaisen valvontakeinon valinta on pääsääntöisesti viranomaisen harkinnassa. Tästä syystä tässä selvityksessä ei käsitellä esimerkiksi palotarkastuksen "tilaamisen" ja tarkastuksen suorittamisen välistä odotettavissa olevaa aikaa. Tässä selvityksessä ei myöskään käsitellä asioita, jotka tyypillisesti tulevat vireille viranomaisen aloitteesta.

ASIANOSAISEN ALOITTEESTA VIREILLE TULEVAT ASIAT

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, 390 / 2005

24§ Ilmoitukset vaarallisten kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista.

Kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n 1 momentin mukaisesti vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle. Lain 2 momentin mukaisesti myös toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista on ilmoitettava.

Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelystä, varastoinnista ja valvonnasta (855 / 2012) 34§ mukaisesti pelastusviranomaisen on käsiteltävä kyseinen ilmoitus. Asetuksen 32§ mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle vähintään kuukausi ennen aiottua toiminnan aloittamista.

Asiaa käsiteltäessä pelastusviranomaisen tulee huomioida, että joissain tilanteissa myös muita asianosaisia, joita on tarvittaessa kuultava erikseen ennen asian ratkaisua.

E erityisesti vaarallisten kemikaalien turvallinen varastointi myymälöissä edellyttää pääsääntöisesti useita neuvotteluita toiminnanharjoittajan ja mahdollisesti rakennusvalvontaviranomaisen (asetus 34§) kanssa sekä vaatii arviointia kemikaaliturvallisuuslain ja sen nojalla annettujen säädösten vaatimusten täytymisestä. Valvonta-asetuksen 5 §:n 4 momentin mukaisesti jakeluaseman harjoittamaa kemikaalien varastointia on pidettävä vähäisenä. Mainitun asetuksen 5 §:n 5 momentin mukaisesti vähittäismyymälän tai useamman vähittäismyymälän muodostaman kauppakeskuksen harjoittamaa kemikaalien varastointia on pidettävä vähäisenä. Kyseessä saattaa olla erittäin huomattava vaarallisten kemikaalien varastointi, joka ilman valvonta-asetuksen toimivaltaa koskevaa säännöstä kuuluisi muutoin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston käsiteltäväksi lupa-asiana.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **90 päivää**.

63§ Ilmoitukset pyroteknisten välineiden varastoinnista kaupan yhteydessä.

Ilmoituksesta säädetään tarkemmin räjähdeasetuksessa, 40 §:n 1 momentin mukaisesti ilmoitus on tehtävä vähintään yksi kuukausi ennen kaupan aloittamista. Ilmoitukset saapuvat usein puutteellisina, josta johtuen lisäselvityksen pyytäminen on usein tarpeen. Ilmoitusten käsittelylle asetettu 30 päivän määräaika on haastava, sillä ilmoitukset kasautuvat tyypillisesti vuoden loppuun.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **30 päivää**.

81§ Ilmoitukset pyroteknisten erikoistehosteiden käytöstä.

Kemikaaliturvallisuuslain 81 §:n 1 momentin mukaisesti räjähteitä tai palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja saa käyttää erikoistehosteena kokoontumis-

laissa tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tilaisuuden järjestämistä.

Asian käsittely edellyttää usein poliisin sekä esimerkiksi kiinteistön omistajan kuulemista. Usein ilmoitukset saapuvat puutteellisina edellyttäen lisäselvityksen hankkimista. Asia liittyy usein pelastuslain 16 §:n mukaiseen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaan, joka on toimitettava pelastusviranomaiselle 14 päivää ennen tilaisuuden alkamista.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **14 päivää**.

91§ Ilmoitukset ilotulitteiden käytöstä.

Kemikaaliturvallisuuslain 91 §:n 2 momentin mukaisesti ilotulitteiden käytöstä tulee etukäteen ilmoittaa pelastusviranomaiselle. Räjähdeasetuksen 79 §:n 2 momentin mukaisesti ilmoitus on tehtävä vähintään viittä vuorokautta ennen tapahtumaa.

Viiden vuorokauden käsittelyaika pidetään vähimmäisvaatimuksena perustuslaissa turvatuksi asianmukaisen käsittelyn mahdollistamiseksi. Asiassa saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi ilotulitteiden käytön aiheuttama vaara lentoliikenteelle, joka edellyttää lisäselvitystä. Myös asian kirjaaminen ja käsittelyyn tarvittavien resurssien varaaminen vie aikaa.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **5 arkipäivää**.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittely varastoinnista ja valvonnasta, 855/2012

38§ Öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastus

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varustetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 32 §:n mukaista ilmoitusta. Pelastusviranomaisen on tarkastettava öljylämmityslaitteisto kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **90 päivää**.

49§ Säilytysrajoituksista poikkeaminen

Vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista annetun Valtioneuvoston asetuksen valvonta-asetus) 49 §:n 1 momentin mukaisesti asianomainen valvontaviranomainen voi hyväksyä säilytettäväksi valvonta-asetuksen 45 – 47 §:ssä tarkoitetuissa tiloissa vaarallisia kemikaaleja enemmän kuin mainituissa pykälissä säädetään, jos suurempien määrien säilyttäminen on harjoitettavan toiminnan kannalta perusteltua, ja jos se on turvallisuutta vaarantamatta mahdollista.

Mainitun asetuksen 49 §:n 2 momentin mukaisesti valvontaviranomaisen on säilytysmääristä poikkeamisesta koskevassa päätöksessään otettava huomi-

oon kemikaaleista mahdollisessa onnettomuustilanteessa aiheutuvat vaaratekijät, jotka voivat lisätä onnettomuusvaaraa tai onnettomuuden vaikutuksia sekä otettava huomioon käytössä olevat keinot onnettomuusvaaran pienentämiseksi.

Säilytysrajoituksista poikkeaminen koskee sellaisia kohteita, joissa kemikaalimäärät eivät ole niin merkittäviä, että asiassa tulisi tehdä ilmoitus pelastusviranomaiselle tämän selvityksen osan 2 kohdan 4 mukaisena asiana. Sen sijaan kyse on säilytyksestä, joka lähtökohtaisesti on sallittua ilman ilmoitusmenettelyä. Näissä tapauksissa asianosainen haluaa säilyttää kemikaaleja enemmän kuin asetus sallisi. Hakemusta käsitellessään vaaratekijöiden ja niiden vaikutusten arviointi sekä onnettomuusvaaran pienentämiseksi käytettävissä olevien keinojen huomiointi on vaativaa. Menettelyllisesti ja sisällöllisesti asiaryhmä ei olennaisilta osiltaan poikkea aiemmin käsitellyn *kemikaaliturvallisuukslain 24§:n* mukaisesta asiaryhmästä.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **90 päivää**.

Pelastuslaki 379 / 2011

16§ Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Pelastuslain 16 §:n 3 momentin mukaisesti yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle. Mikäli viranomainen ryhtyy suunnitelman johdosta toimenpiteisiin, asia on tullut viranomaisessa vireille. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma joudutaan usein pyytämään toimitettavaksi myös viranomaisen aloitteesta.

Mikäli yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman johdosta joudutaan pyytämään lisäselvitystä tai palauttamaan asiakirja täydennettäväksi, käsittely voi viivästyä siten, että asiaa ei saada käsiteltyä säädetyn 14 päivän kuluessa.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **14 päivää**.

18-21§ Poistumisturvallisuus.

Pelastuslain 19 §:n 3 momentin mukaisesti poistumisturvallisuusselvitys ja sen muutokset on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun arvion tekemistä varten. Pykälän 2 momentissa sekä poistumisturvallisuusselvityksestä annetun asetuksen Valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407 / 2011) 3 §:ssä säädetään selvityksen laatimisesta ja sen päivittämisestä. Pelastuslain 20 §:n 1 momentin mukaisesti alueen pelastusviranomaisen tulee arvioida poistumisturvallisuusselvityksen perusteella, täyttääkö poistumisturvallisuus pelastuslain 18 §:ssä säädetty vaatimukset. Toiminnanharjoittajat eivät usein ole tietoisia velvoitteistaan, joten asia tulee usein viranomaisen aloitteesta vireille valvonnan yhteydessä.

Poistumisturvallisuuden arviointi on vaativimpia asioita, joita pelastusviranomaisen käsittelee. Turvallisuustason arviointi ja siitä tehtävät johtopäätökset saattavat edellyttää useita neuvotteluita toiminnanharjoittajan, kiinteistön omistajan ja rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Usein kohteeseen on

myös tehtävä palotarkastus tai hankittava muutoin lisäselvitystä. Kyseeseen voi tulla myös poistumiskokeen suorittaminen.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **90 päivää**. Mikäli joudutaan etenemään 20 §:n 3 mom. suunnitelman laatimiseen ja 21§:n korjausmääräyksen asettamiseen, käsittelyaika kasvaa 90 päivällä eli on yhteensä **180 päivää**.

59§ Lupa omatoimiseen nuohoukseen ja nuohoojan vaihtoa koskevat asiat

Pelastuslain 59 §: 4 momentin mukaisesti pelastuslaitos voi yksittäisen kohteen osalta antaa luvan siihen, että nuohouksen suorittaa joku muu kuin nuohooja. Pykälää on myös tulkittu siten, että pelastuslaitos voi yksittäisen kohteen osalta antaa luvan siihen, että nuohouksen voi perustellusta syystä suorittaa esimerkiksi toisen alueen piirinuohooja varsinaisen piirinuohoojan sijasta.

Asian käsittely saattaa edellyttää lisäselvityksen hankkimista sekä asianosaisen kuulemista, mikäli hakemusta ei hyväksytä. Mikäli syynä on tyytymättömyys piirinuohoojan työn laatuun, myös ko. piirinuohoojaa on syytä kuulla ennen asian ratkaisua.

Odotettavissa oleva käsittelyaika on **30 päivää**.

Päiväys 29.8.2014

pelastusjohtajien hallituksen puheenjohtaja
pelastusjohtaja Simo Tarvainen

Jakelu: SM, Hautamäki
pelastusjohtajat, pelastuslaitosten kumppanuusverkoston jäsenet
Rahikainen